

VAN BÖLGESİNDEKİ URARTU MERKEZLERİNDE KULLANILAN KAYAÇLARA İLİŞKİN PETROGRAFİK GÖZLEMLER

Aslı Özkaymak^a, Rifat Kuvanç^b, Özgür Karaoğlu^c

^aAfyon Kocatepe Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Jeoloji Mühendisliği Bölümü Ahmet Necdet Sezer Kampüsü 03200 Afyonkarahisar

^bYüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 65090 Van

^cOsmangazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Jeoloji Mühendisliği Bölümü Meşelik Yerleşkesi 26480 Eskişehir

(asliozkaymak@aku.edu.tr)

ÖZ

Urartu Krallığına ait yerleşimler, Van Gölü Havzası'nda Paleozoik yaşlı mermer türü temel kayaçlarından Kuvaterner yaşlı bazaltik kayaçlara kadar oldukça zengin bir kayaç grubu üzerinde yer almaktadır. Urartu kalelerinde yapı malzemesi olarak genellikle bazalt ve andezit türü volkanik kayaçlar ile yer yer kireçtaşı, traverten ve kumtaşı gibi farklı tip kayaçlar kullanılmıştır. Van Gölü'nün kuzeyinde ve batısındaki Pliyo-Kuvaterner yaşlı volkanik sahalarda, bazalt ve andezitik gibi volkanik kayaçlar için doğusunda bulunan Paleosen-Eosen yaşlı sahalarda kırıntılı ve kireçtaşları için ve güneydoğusunda bulunan Kuvaterner yaşlı sahalarda traverten tipi karbonatlı kayaçlar için potansiyel alanları temsil etmektedir. Bu çalışmada Van Gölü Havzasındaki önemli Urartu merkezlerinden olan Van Kalesi, Çavuştepe, Ayanis, Toprakkale, Zivistan, Aliler, Keçikıran ve Körzüt kaleleri ile Minua Kanalı gibi tarihi yerleşimlere ait yapılardan örnekler alınmıştır. Alınan kayaç örneklerinin petrografik özelliklerini ayrıntılı inceleyerek, Urartu mimarisinde kullanılan kayaçların daha iyi tanınması amaçlanmıştır. Ana kayadan ve tarihi yapılardan alınan örneklerin karşılaştırılma yapılarak, yapı inşa malzemesinin kaynağını tespit edilmesinde ve taş ocakçılığı ile malzemelerin tarihi nakil yollarının belirlenmesinde önemli bilgiler sunacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Van, Van Kalesi, Urartu, Jeoarkeoloji, Urartu mimarisi, Petrografi

PETROGRAPHIC OBSERVATIONS FOR ROCKS USED IN THE URARTU CENTERS IN VAN REGION

Aslı Özkaymak^a, Rifat Kuvanç^b, Özgür Karaoğlu^c

^aAfyon Kocatepe Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Jeoloji Mühendisliği Bölümü Ahmet Necdet Sezer Kampüsü 03200 Afyonkarahisar

^bYüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 65090 Van

^cOsmangazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Jeoloji Mühendisliği Bölümü Meşelik Yerleşkesi 26480 Eskişehir

(asliozkaymak@aku.edu.tr)

ABSTRACT

Settlements of Urartu Kingdom are located on a quite rich rock group from the Paleozoic basement rocks marble to Quaternary basaltic rocks in Lake Van basin. In mostly, volcanic rocks types like basalt and andesitic volcanic rocks and locally different types of rocks such as limestone, travertine and sandstone were used as building materials in the Urartu castles. The Plio-Quaternary volcanic areas to the north and west of Lake Van, the Paleocene-Eocene aged areas to the east for volcanic rocks such as basalt and andesitic represent potential areas for crusted and limestones and Quaternary field travertine-type carbonate rocks in the south-east. In this study, it has been taken samples of historical sites such as Van Castle, Çavuştepe, Ayanis, Toprakkale, Zivistan, Aliler, Keçikıran, Körzüt castles and Minua Canal which are important Urartu centers in Van Lake Basin. It is aimed to better identify the rocks used in Urartu architecture by examining the petrographic characteristics of the rock samples. By comparison of the samples taken from the main rock and historical structures, it is thought that the source of the building material is determined and important information will be provided when the quarrying of the materials and the historical transportation routes of the materials are determined.

Keywords: Van, Van Castle, Urartu, Geoarcheology, Urartu architecture, Petrography